СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ - СОФИЯ
ИНСТИТУТ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ - КЮСТЕНДИЛ
Вх №94-01-404/17.08.2016г.

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Калин Нинов Драгойски, назначен за член на научно жури със заповед № НП-07-024/28.07.2016 г на Председателя на СА, за промяна състава на научно жури, назначено със заповед № НП-07-010/20.06.2016 г, за провеждане на обявения в ДВ бр. 31/19.04.2016 г., от ИЗ Кюстендил, конкурс за заемане на академична длъжност „доцент" в професионално направление 6.2. Растителна защита, научна специалност - 04.01.10 - растителна защита (фитопатология, вирусология)

Единствен кандидат на конкурса е гл. ас. д-р Анелия Здравчова Борисова-Крумова от ИЗ Кюстендил.

От прегледа на предоставените ми материали установих, че са спазени всички процедурни правила на конкурса произтичащи от ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане в СА. Представен е пълен комплект от всички изискуеми документи.

Кратки биографични данни и кариерно развитие

Анелия Здравчова Борисова-Крумова е родена на 28.12.1974 г. .Завършила е висшето си образование през 1998 г. във Пловдивски университет «Паисий Хилендарски» като магистър по биология, специализация-микробиология и генетика.

От 15.04. 1999 г до момента работи като научен сътрудник III- 1 ст , респективно главен асистент в Института по земеделие Кюстендил.

От 2007 - 2009 г. е докторант на самостоятелна подготовка към АгроБиоИнститут – София. Разработва дисертационен труд на тема: „Характеризиране на вируса на хлоротичните листни петна (ACLSV) по семкови и костилкови овощни видове в Бълагария" и след успешна защита през 2009 г. и е присъдена образователната и научна степен „доктор" по научната специалност 04.01.10 Растителна защита (вкл.фитопатология, вирусология, хербология и др.) - *диплом № 33424/27.07.2009 г.*

За повишаване на научната и квалификация допринасят и специализациите, които провежда във водещи наши и чуждестранни научни институции, като АгроБиоИнститут София; Институт по овощарство и зеленчукопроизводство към Университета Бон, Германия; Институт по овошарство и цветарство - Скерневице, Полша. Така тя усвоява съвременните биологични,серологични и молекулярни методи за изследване и диагностика на вирусни, и вирусоподобни болести по културните растения, и се запознава с европейските схеми за получаване, поддържане и размножаване на сертифициран овощен посадъчен материал.

Владее много добре английски език и има добра компютърна грамотност.

При изпълнение на професионалните си задължания кандидатката проявява завидно трудолюбие, усърдие и способности за работа в екип.

През последните 4 години е член на ръководството на ИЗ-Кюстендил, като научен секретар (2 год.) и заместник директор по науката (2 год.)

Член е на съюза на учените в България.

Изследователска рабата

Основната и научно-изследователска и научно-приложна дейност на гл. ас. д-р Анелия Здравчова Борисова-Крумова през целия й научен стаж е в областта на растителната вирусология - диагностика и идентификация на вирусни и фитоплазмени заболявания по овощните видове. Участва в разработването на 17 изследователски проекти в овощарството свързани със селекцията, сортоизучаването и усъвършенстване на технологиите за отглеждане в това число:

- 10 научни проекта на ИО-Кюстендил финансирани от ССА;
- 1 към ФНИ на МОН на който е ръководител;

- 1 по мярка 111 «Добри земеделски практики в овощарството»;
- 5 международни проекти съвместно с Германия (1), Македония (2) и Китай(2)

Публикационна дейност

За целия си 17 години научен стаж има 32 научни и 15 научно-популярни публикации.

В конкурса за доцент участва с 28 научни труда, с което превишава изискуемите 25 броя. Те са публикувани както следва:

- в международни научни списания с IF– 5 бр;
- в международни научни списания без IF– 7 бр
- в сборници от международни научни форуми – 4 бр.;
- в български научни списания – 11 бр.;
- съавторство в книга – 1 бр.

4 бр. от научните ѝ публикации са самостоятелни, а в 10 бр. е първи автор. Общо относителният им дял е 50 %, с което също превишава изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в СА по този показател.

Значимостта на научната и продукция е добре оценена с 38 цитирания (при необходими 12), от които в списания с импакт фактор – 5 бр. (при необходими 3).

Резултатите от научната си дейност е представила на 7 международни научни форуми (7th International Symposium on Plum and Prune Genetics Breeding and Pomology, Plovdiv, Bulgaria, 20-24 August 2001; 11то Съвещание по Растителна защита, Охрид, Македония, 2001г.; 5 th International Symposium on Cherry, Bursa, Turkey 2005 г.; 6 th International Cherry Symposium, Reñaca, Chile 15- 19. 11. 2009 г.; 1st International Symposium on Plum Pox Virus, Sofia, Bulgaria, 5-9.09.2010 г.; 2nd International Symposium on Plum Pox Virus, Olomouc, Czech Republic, 3–6.09. 2013 г.; 1st Balkan Agriculture Congress, Edirne, Turkey, 08-11.09.2014 г.) и 10 национални научи форуми с международно участие.

Приноси

В представената авторска справка кандидатката е формулирала 13 бр. приноси с оригинален, 7 бр. с потвърдителен характер и 8 бр. с приложен характер, произтичащи от научните трудове, свързани с конкурса.

Особено значими са приносите от комплексно проучване на разпространението на икономически най-важните вируси по черешата и вишната в Югозападна България.

Установено е, че най-разпространен вирус при черешата е PDV(Prune dwarf virus), а при вишната PNRSV(Prunus necrotic ringspot virus), докато CLRV(Cherry leaf roll virus), ApMV(Apple mosaic virus), PPV (Plum pox virus) и RpRV (Raspberry ringspot virus) не са идентифицирани. Установени са честотите на единичните и смесени инфекции (публ. 4; 19; 23)

Установена е реакцията на 65 основни, перспективни и стари сортове череши по отношение на реакцията им към икономически най- важните вирусни заболявания. Проучен и установен е и вирусния статус над 30 броя черешови хибриди, елити и кандидат сортове създадени в Институт по земеделие – Кюстендил. Определен е и вирусния статус на сортовете и елитите череши, използвани за целите на половата хибридизация (публ. 5; 8; 9; 15; 20; 24; 25).

Наред с това е проследено разпространението на икономически важните вируси PPV, PNRSV, PDV и ACLSV при сливата в региона на Кюстендил и е определен щамовия състава на PPV. Въз основа на серологичните анализи е установено, че най-широко разпространен е PPV-M щам, докато PPV-D щам и смесена инфекция (M+D) са диагностицирани само при единични сливови дървета. Повечето от сливовите сортове са във висока степен инфектирани с вируса на шарката, който е ендемичен за този

регион на страната (публ. 1 и 19).

Впоследствие е проведено мащабно молекулярно диференциране на голям брой изолати от слива с резултатите, от което се променя ситуацията с щамовия състав на вируса по този овощен вид у нас. Така е установено, че PPV-Rec е основният щам при сливата, следван от PPV-M и PPV- D.

Представена е картина за разпространението на PPV при костилковите овощни видове в България. Болестта е ендемична, не само за Кюстендилски район, но за всички сливопроизводителни региони на страната.

Не са идентифицирани български изолати на щамовете PPV-EA и PPV-C.

При направения скрининг с използване на серологични и молекулярни методи не е установена инфекция от PPV при черешата и вишната (публ. 2; 3; 7; 11; 19).

Охарактеризирани са биологичните свойства на български изолати на PNRSV, произхождащи от череши, вишна, праскова и слива. Установено е че Дивата череша (Prunus avium) е най-подходящ индикатор за идентифициране на български изолати на PNRSV , докато тревистите видове Chenopodium quinoa, Helianthus annuus, Lupinus polyphyllus и Zinnia elegans не са чувствителни към изследваните изолати (публ. 22).

Проследена е степента на разпространение на икономически важните вируси ASGV(Apple stem grooving virus), ACLSV (Apple chlorotic leaf spot virus) и ApMV (Apple mosaic virus) при семковите овощни видове ябълка и круша в Кюстендислкия регион. Най-разпространен е ACLSV, следван от ASGV. ApMV не е установен при нито едно от тестираните дървета в обследваните градини. Определен е вирусния статус на 61 сорта и 8 хибрида ябълки и 12 сорта круши (публ.10 и 17).

За първи път в Кюстендилски регион е идентифицирана фитоплазмата 'Candidatus Phytoplasma prunorum' причинителя на European stone fruit yellows (ESFY) при сливови дървета Prunus salicina чрез използването на PCR и RFLP анализи и е потвърдено присъствието на 'Candidatus Phytoplasma mali' и 'Candidatus Phytoplasma pyri' причинителите на Apple proliferation (AP) и Pear decline (PD) в региона (Публ.12).

За първи път като естествен гостоприемник на CLRV е съобщенен дървесния вид драка (Paliurus spina-christi) (публ. 16).

Установеното ниско ниво на вирусна инфекция в колекционната градина на Институт по земеделие – Кюстендил и липса на вируси в изолираната маточна градина за семена е добър показател и перспектива за производството на свободен от вируси черешов, вишнев и ябълков посадъчен материал (публ. 10 и 18).

Очертана е симптоматологичната картина на основните вирусни и фитоплазмени заболявания по семковите и костилковите овощни видове при почвено-климатичните условия на Кюстендилски регион на България въз основа на наблюдаваните симптоми по дърветата на някои от инфектираните сортове (публ. 1; 5; 9; 12; 17; 27).

В голямата си част приносите имат и определено научно-практическо значение.

Установените свободни от вируси дървета от ябълкови, крушови, сливови, черешови и вишневи сортове могат да бъдат използвани за калеми и подложки при производството на сертифициран посадъчен материал (публ. 1; 5; 8; 9; 17;18; 20; 23; 24; 25)

Доброто познаване на конкретната ситуация, относно фитосанитарното състояние на овощните градини в Кюстендилски район е позволило да се предложат на строги карантинни и санитарни мерки, както и на подходящи растителнозащитни технологии за ограничаване разпространението и развитието на патогените причинители на болести (публ.10 19).

В съавторство е разработена цялостна технология за създаване и отглеждане на черешови насаждения (публ. 28; Авторско свидетелство, протокол № 6/ 27.06.2007 г. на Експертен съвет към НЦАН).

Прави впечатление много добрата теоретична и методична квалификация на кандидатката, както по специалноста така и в областта на овощарството, позволяваща извършването на комплексни научни изследвания на високо съвременно ниво.

Съвременните достижения на нашата и световна наука в областта на овощарството, респективно растителната защита са популяризирани в 15 научно-популярни статии и брошури (8 бр. самостоятелни и 1 бр. първи автор), представляващи ценни помагала за българските фермери.

Заключение

За конкурса кандидатката е представила достатъчна по обем и качество научна продукция и научно приложни разработки, с което удовлетворява и дори превишава изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане в СА, за заемане на академичната длъжност "Доцент".

Позволявам си да препоръчам на уважаемото научно жури да гласува положително и да предложи на Обединения Научен съвет на ИЗ Кюстендил и ИДР София да избере главен асистент д-р Анелия Здравчова Борисова-Крумова за академичната длъжност"Доцент" по професионално направление 6.2. Растителна защита, научна специалност-04.01.10 - растителна защита (фитопатология, вирусология).

16.08.2016 г.
Троян

Изготвил:
(проф. д-р Калин Драгойски)